

Asesiad Effaith Gyfansawdd

Mae'r ddogfen yma yn asesu'r effaith fydd y polisi, gweithdrefn, cynllun ayb yn ei gael ar boblogaeth y sir ac yn gweithredu ar sail nifer o ddeddfau.

- **Deddf Cydraddoldeb 2010.** Mae'n rhoi dyletswydd ar fudiadau cyhoeddus i roi sylw dyledus i effaith unrhyw bolisi, weithdrefn, cynllun ayb newydd (neu wrth eu addasu) ar bobl â nodweddion gwarchoddedig. Mae gofyn i ni
 - ddiddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithiol ac ymddygiad arall sydd wedi ei wahardd gan y Ddeddf.
 - hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig berthnasol a'r rhai nad ydynt.
 - meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig a'r rhai nad ydynt.

Yng Nghymru mae'r ddyletswydd benodol yn nodi yr angen i wneud asesiad effaith yn dilyn canllawiau penodol i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Rhaid gwneud asesiad amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchoddedig).

- **Dyletswydd Economaidd-Cymdeithasol.** Mae Cymru wedi gweithredu'r ddyletswydd bellach yma sy'n ran o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 yn rhoi dyletswydd i fynd i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.
- **Safonau'r Gymraeg (Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.** Mae'n ofynnol i'r Cyngor ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i

sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau yma'n diogelu ac yn hyrwyddo'r defnydd a wneir o'r Gymraeg.

- **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015.** Mae dyletswydd ar y Cyngor i roi'r pum ffordd o weithio ar waith, ac i ymateb i'r 7 nod llesiant cenedlaethol.
- **Deddf Lluoedd Arfog 2021.** Rhaid i Gyngorau roi sylw dyledus i effaith y cynnig hwn ar y rhai sy'n gwasanaethu neu sydd wedi gwasanaethu yn y Lluoedd Arfog, ynghyd â'u teuluoedd.

Awdur: Siwan Llwyd Roberts (ADDYSG)

CAM 1 - Prif Nodau ac Amcanion y Polisi neu'r Ymarfer

1. Sut fath o ddogfen neu weithdrefn sy'n cael ei asesu?

- Polisiâu, ymarfer neu weithdrefnau newydd neu rai sy'n cael eu hadolygu (sy'n golygu newid yn narpariaeth y gwasanaeth neu arferion cyflogaeth)

2. Beth yw nodau, amcanion a chanlyniadau arfaethedig y polisi neu'r ymarfer?

Mae Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd yn rhan greiddiol o Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd ac yn cyd-fynd â blaenoriaeth ganolog y Strategaeth, sef cynnal a grymuso'r Gymraeg . Bwriad y polisi enghreifftiol hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y ddwy iaith. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant Y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn eu harfogi i gamu'n hyderus i fyd amlieithog

3. Pwy yw'r prif grwpiau ymgynghorol (budd-ddeiliaid)?

Teuluoedd Gwynedd

Ysgolion Gwynedd

Cyrff Llywodraethu Ysgolion Gwynedd

Trigolion Gwynedd

CAM 2 - Data Ymgysylltu ac Asesu'r Effaith

4. Oes ymgais wedi ei wneud i gydymffurfio â'r ddyletswydd i ymgysylltu yn unol â'r hyn a ddisgrifir uchod ac oes digon o wybodaeth wedi ei gasglu i symud ymlaen?

Oes

Manylion yr ymgysylltu. Nodwch unrhyw ymgynghori neu ymgysylltu rydych chi wedi ei wneud neu yn bwriadu ei wneud

Cyfarfodydd	Dyddiad	Gwybodaeth
Penaethiaid Uwchradd Arfon	3/10/24	<p>Cynhaliwyd cyfres o sesiynau ymgysylltu i drafod Polisi Iaith Addysg presennol Cyngor Gwynedd. Bu cyfle i drafod a chasglu syniadau ac awgrymiadau ynglŷn â'r polisi a'r angen i'w ddiwygio yng ngoleuni canlyniadau Cyfrifiad 2021, Bil y Gymraeg ac Addysg (cyn i'r Ddeddf y Gymraeg ac addysg gael ei phasio ym Mehefin 2025) a nodau Cymraeg 2025. Cyfarfodydd wyneb yn wyneb fu'r rhai yn bennaf a'r rheiny gydag ystod o randdeiliaid.</p> <p>Cynhaliwyd cyfnod o ymgysylltu cyhoeddus rhwng Ionawr 7fed a Chwefror 25ain, 2026 gyda chyfle i'r cyhoedd nodi'r hyn yr oeddent yn ei gefnogi yn ogystal â'r elfennau yr oedd ganddynt bryderon neu sylwadau yn eu cylch, mewn perthynas â chynnwys y Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol. Gwnaed hyn yng nghyd-destun y categorïau canlynol, gyda'r opsiwn i ymateb naill ai i'r polisi yn ei gyfanrwydd neu i'r adrannau oedd fwyaf perthnasol i'r ymatebydd.</p> <ul style="list-style-type: none">Cyn ysgol
Penaethiaid Cynradd ac Ysgolion Arbennig Arfon	3/10/24	
Penaethiaid Cynradd Dwyfor	4/10/24	
Penaethiaid Cynradd Meirionnydd	10/10/24	
Penaethiaid Uwchradd Dwyfor	4/10/24	
Penaethiaid Uwchradd Meirionnydd	10/10/24	
Fforwm Iaith Uwchradd Dwyfor (Ysgol Botwnnog)	15/10/24	
Dysgwyr Ysgol Arbennig Hafod Lon	15/10/24	
Dysgwyr Ysgol Gynradd yn Nwyfor	15/10/24	
Dysgwyr Ysgol Uwchradd Categori Trosiannol- Ysgol Tywyn	16/10/24	
Dysgwyr Ysgol Gynradd ym Meirionnydd	16/10/24	

Fforwm Iaith Uwchradd Meirionnydd - Ysgol y Moelwyn	16/10/24	<ul style="list-style-type: none"> • Meithrin i Flwyddyn2 • Blwyddyn 3 i Flwyddyn 6 • Uwchradd • Addysg Arbennig • Ysgolion Trosiannol • Darpariaeth Trochi
Fforwm Iaith Uwchradd Arfon - Ysgol Dyffryn Ogwen	27/11/24	
Dysgwyr Ysgol Gynradd yn Arfon - Ysgol Cae Top	27/11/24	
Mudiadau Iaith - Cylch yr Iaith, Cymdeithas yr Iaith, Dyfodol yr Iaith, Rhieni Dros Addysg Gymraeg	27/11/24	
Comisiynydd y Gymraeg	4/12/24	
Ymgysylltiad cyhoeddus	7/1/26 - 25/2/26	

5. Pa wybodaeth sydd ar gael am yr effaith ar bob un o'r nodweddion a'r pynciau isod?

	Tystiolaeth, Gwybodaeth a Data Perthnasol	Effaith Posib Gadarnhaol a/neu negyddol
Hil	Bwriad y polisi hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	Does dim effaith wedi ei hadnabod yn ystod yr ymgysylltu
Anabledd	Bwriad y polisi hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd dysgwyr ag ADY yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg yn unol â'r polisi hwn. Bydd y ddarpariaeth a nodir mewn Cynllun Datblygu Unigol (CDU) yn cael ei weithredu yn y cyfrwng priodol, gan gydymffurfio'n llawn â Deddf ADY a Thribiwnlys Cymru (2018) a Deddf Cydraddoldeb (2010)	Does dim gwahaniaethu ar sail anabledd wedi cael ei adnabod yn ystod yr ymgysylltu ac mae'r polisi yn sicrhau bod gan pob dysgwr gyfle cyfartal i gael addysg trwy'r Gymraeg.
Rhyw	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	Mae'r polisi yn sicrhau bod gan pob dysgwr gyfle cyfartal i gael addysg trwy'r Gymraeg. Does dim effaith wedi ei adnabod yn ystod yr ymgysylltu.
Oedran	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg	O dderbyn y polisi bydd pob disgybl yng Ngwynedd yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg.

Crefydd a Chred	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	O dderbyn y polisi bydd pob disgybl yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg
Cyfeiriadedd Rhywiol	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	O dderbyn y polisi bydd pob disgybl yng Ngwynedd yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg.
Ail-bennu rhywedd	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	O dderbyn y polisi bydd pob disgybl yng Ngwynedd yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg.
Priodas a Phartneriaeth Sifil	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	Does dim effaith wedi ei adnabod
Beichiogrwydd a Mamolaeth	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	Does dim effaith wedi ei adnabod.
Iaith Gymraeg	Mae Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd yn rhan greiddiol o Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd ac yn cyd-fynd â blaenoriaeth ganolog y Strategaeth, sef cynnal a grymuso'r Gymraeg. Bwriad y polisi hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn eu harfogi i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.	Effeithiau posib: <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau Gwynedd. • arfogi disgyblion Gwynedd i gamu'n hyderus i fyd amlieithog • datblygu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg mewn nifer helaeth o wahanol gyd-destunau • cynyddu cymhelliant i ddysgu'r iaith • dangos gwerth iaith fel sgil byd gwaith i bobl ifanc • cynyddu cyfleoedd anffurfiol i ddefnyddio'r Gymraeg.
Ystyriaethau Economaidd Gymdeithasol	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn arfogi pobl ifanc Gwynedd i gamu'n hyderus i fyw a gweithio o fewn cymunedau lleol a thu hwnt mewn byd amlieithog.	Mae'r cyfle i bob un disgybl yng Ngwynedd ddod yn rhugl ddwyieithog wedi ei adnabod fel effaith cadarnhaol.
Y Rhai Sy'n Gwasanaethu Neu	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, gan gynnwys plant y rhai sy'n gwasanaethu neu sydd wedi gwasanaethu yn	Mae'r cyfle i bob un disgybl yng Ngwynedd ddod yn rhugl ddwyieithog wedi ei adnabod fel effaith cadarnhaol. .

Sydd Wedi Gwasanaethu Yn Y Lluoedd Arfog, Ynghyd a'u Teuluoedd	y Lluoedd arfog, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn arfogi disgyblion i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.	
Hawliau Dynol	Bwriad y polisi yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn eu harfogi i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.	Mae'r cyfle i bob un disgybl yng Ngwynedd ddod yn rhugl ddwyieithog wedi ei adnabod fel effaith cadarnhaol.

6. Oes yna unrhyw fylchau data neu wybodaeth ac os felly beth yw'r rhain a sut y bwriedir ymdrin ag hwy?

Cynhaliwyd ymgysylltiad pellach gydag ysgolion, rhieni, Cyrff Llywodraethol a rhanddeiliaid eraill drwy gyfnod o ymgysylltu cyhoeddus rhwng Ionawr fed a Chwefror 25ain, 2026. Mae'r broses bellach wedi'i chwblhau, ac mae'r ymatebion a dderbyniwyd wedi'u hystyried wrth lunio'r fersiwn derfynol o'r polisi a'r adroddiad hwn.

7. Wrth ystyried penderfyniadau allweddol eraill sy'n effeithio ar y grwpiau hyn, oes yna effaith gynyddol (effaith gronnus)?

Mae'n bosibl y bydd effaith gronnus yn deillio o gyflwyno'r Polisi Iaith Addysg, yn enwedig mewn cyd-destun ehangach o newidiadau polisi sy'n effeithio ar addysg yng Ngwynedd.

Disgwylir y gall y polisi gyfrannu at gryfhau'r defnydd o'r Gymraeg a chefnogi datblygiad addysg Gymraeg yn y Sir. Mae'n bosibl hefyd y gallai arwain at bwysau ychwanegol ar ysgolion a staff addysgu os na ddarperir adnoddau a chefnogaeth briodol ar gyfer ei weithredu. Bydd yr Adran Addysg yn cefnogi ysgolion i weithredu'r polisi drwy ddarparu arweiniad a chefnogaeth briodol.

8. Beth mae'r cynnig yn ei gynnwys i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (i hyrwyddo cyfle cyfartal; helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon a meithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol ehangach) fel y mae'r 3 nod y Ddyletswydd Gyffredinol yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yn eu cwmpasu?

Effaith ar Gydraddoldeb

- Dileu gwahaniaethu: Cyfle i bob disgybl yng Ngwynedd dderbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg.

- Hyrwyddo cyfle cyfartal: Cynyddu mynediad at addysg Gymraeg i bawb.
- Meithrin perthnasau da: sicrhau bod pob ysgol yng Ngwynedd yn mabwysiadu Polisi Iaith Addysg ynghyd â Chynllun Cyflawni Addysg Gymraeg er mwyn sicrhau darpariaeth gyson yn ysgolion y sir.

9. Sut mae'r cynnig yn dangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i fynd i afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwer fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig)

Bydd Cynlluniau Cyflawni yn cael eu paratoi gan bob ysgol yn nodi sut y byddant yn :-

- nodi'r nodau a'r amcanion wrth addysgu'r Gymraeg a thrwy gyfrwng y Gymraeg.
- nodi'r swm o addysg Gymraeg a ddarperir, gan sicrhau bod yr ysgol yn darparu addysg Gymraeg, yn unol â chategori ieithyddol yr ysgol.
- amlinellu sut bydd y corff llywodraethu yn cyflawni ei ddyletswyddau i ddarparu'r canran o addysg Gymraeg, yn unol â chategori ieithyddol yr ysgol.
- nodi pa gamau bydd y corff llywodraethu yn eu cymryd i hybu addysg drochi hwyr.
- nodi sut bydd y corff llywodraethu yn hybu ethos Gymraeg a Chymreig a defnydd o'r Gymraeg o fewn yr ysgol, a chefnogi rhieni nad ydynt yn siaradwyr Cymraeg hyderus i gefnogi dysgu eu plant.

10. Sut mae'r cynnig yn dangos gweithredu yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac i sicrhau cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg? Hefyd sut y gweithredir yn unol â pholisi a strategaeth iaith y Cyngor i fanteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Mae Polisi Iaith presennol Cyngor Gwynedd yn seiliedig ar egwyddor mai'r Gymraeg yw iaith naturiol y Cyngor ac mai'r Gymraeg felly yw'r brif iaith weinyddol a chyhoeddus, gyda phob gwasanaeth, cyfarfod, gohebiaeth ac arwydd yn ddwyieithog ond gyda blaenoriaeth i'r Gymraeg. Mae'n sicrhau bod y cyhoedd a staff yn cael gwasanaeth llawn yn Gymraeg, bod sgiliau Cymraeg yn hanfodol i bob swydd, ac mae disgwyl i gyrrff sy'n derbyn cymorth gan y Cyngor hefyd hyrwyddo'r Gymraeg. O ran addysg, mae'r polisi'n pwysleisio rôl ganolog ysgolion a darparwyr addysg wrth drosglwyddo'r Gymraeg i'r genhedlaeth nesaf ac atgyfnerthu ei defnydd fel prif iaith dysgu a chymunedol.

Mae Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd yn rhan greiddiol o Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd ac yn cyd-fynd â blaenoriaeth ganolog y Strategaeth, sef cynnal a grymuso'r Gymraeg. Bwriad y polisi hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn arfogi disgyblion Gwynedd i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.

Nod y polisi ehangach yw "creu strategaeth gynhwysol, gyda'r prif nod o gynyddu cyfleoedd i bob un o drigolion Gwynedd weld a defnyddio'r Gymraeg mewn nifer helaeth o wahanol gyd-destunau. Drwy weithio ar godi statws a chynyddu defnydd pobl o'r iaith ym mhob rhan o'u bywydau, byddwn yn cynyddu'r cymhelliant i eraill ddysgu'r iaith.

Rydym am roi sylw penodol i ddefnydd iaith pobl ifanc dros y blynyddoedd nesaf, gan gynnwys rhoi sylw i'w defnydd o'r Gymraeg gyda thechnoleg, dangos iddynt werth yr iaith fel sgil i'r byd gwaith, a chynyddu'r cyfleoedd anffurfiol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau dyddiol".

11. Sut mae'r cynnig hwn yn diwallu gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol drwy roi'r pum ffordd o weithio ar waith, ac yn ymateb i'r 7 nod llesiant cenedlaethol gan gynnwys creu Cymru sy'n Fwy Cyfartal?

Mae Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Gwynedd yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Ddeddf mewn sawl ffordd:

1. Cymru lewyrchus – mae sgiliau dwyieithog yn cynyddu cyfleoedd gwaith ac yn cryfhau'r economi. Cymru gydnerth – mae'r iaith yn rhan o'n hunaniaeth .
2. Cymru iachach – mae dwyieithrwydd yn cefnogi lles emosïynol a hunaniaeth bositif, sy'n gysylltiedig â chryfhau iechyd meddwl
3. Cymru fwy cyfartal – mae mynediad at y Gymraeg yn sicrhau tegwch ieithyddol a chymdeithasol i bob plentyn, waeth beth fo'u cefndir.
4. Cymru o gymunedau cydlynus – mae'r iaith yn cysylltu pobl â'u cymunedau ac yn meithrin teimlad o berthyn.
5. Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu – addysg Gymraeg yw un o'r prif ddulliau i wireddu'r nod hwn.
6. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang – drwy amddiffyn iaith leiafrifol, mae Cymru'n cyfrannu at amrywiaeth ieithyddol a diwylliannol y byd.

Mae'r pum ffordd o weithio ar waith

Hirdymor – adeiladu sylfeini ieithyddol cadarn er mwyn cynnal y Gymraeg ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Atal – sicrhau nad yw plant yn colli'r cyfle i ddod yn rhugl yn y Gymraeg trwy weithredu'n gynnar.

Integreiddio – cysylltu ag addysg, diwylliant, iechyd a chydaddoldeb.

Cydweithio – partneriaethau rhwng ysgolion, awdurdodau lleol a rhieni.

Cynnwys – rhoi llais i deuluoedd a dysgwyr wrth lunio a datblygu polisi

CAM 3 - Caffael a Phartneriaethau

12. A fydd y polisi neu'r ymarfer hwn yn cael ei gyflawni'n llwyr neu'n rhannol gan gontractwyr neu mewn partneriaeth â sefydliad(au) eraill?

Na fydd

CAM 4 - Ymdrin ag Effaith Negyddol neu Anghyfreithlon a Chryfhau'r Polisi neu'r Ymarfer

13. Wrth ystyried cymesuredd, a yw'r polisi neu'r ymarfer yn achosi effaith gadarnhaol neu negyddol sylweddol neu'n creu canlyniadau anghyfartal?

Effaith Gadarnhaol Sylweddol:

Mae'r ymgysylltu hyd yn hyn yn awgrymu effaith gadarnhaol sylweddol ar hyrwyddo a chryfhau defnydd y Gymraeg yn ysgolion Gwynedd. Mae'r polisi yn gymesur â nodau strategol Cyngor Gwynedd ac yn unol ag amcanion Deddf y Gymraeg ac Addysg 2025 a *Cymraeg 2050*.

Er bod rhai heriau'n bosibl e.e. sicrhau adnoddau digonol a darparu hyfforddiant a chefnogaeth briodol i ysgolion a staff, nid oes tystiolaeth bod y polisi'n creu canlyniadau anghyfartal i unrhyw grŵp penodol. Yn hytrach, mae'r polisi'n ceisio sicrhau cyfleoedd cyfartal i bob dysgwr ddatblygu sgiliau Cymraeg, waeth beth fo'u cefndir ieithyddol neu gymdeithasol.

Felly, gellir ystyried bod yr effaith gyffredinol yn gadarnhaol ac yn gymesur, gan ddarparu manteision clir i'r gymuned addysg a'r Gymraeg yn ehangach.

Effaith Negyddol Sylweddol:

Fel y nodir yn yr adroddiad hwn mae rhai heriau'n bosibl e.e. sicrhau adnoddau digonol a darparu hyfforddiant a chefnogaeth briodol i ysgolion a staff ond nid oes tystiolaeth bod y polisi'n creu canlyniadau anghyfartal i unrhyw grŵp penodol. Nid yw eto 'n bosib rhagweld beth fydd maint yr effaith.

14. Dylid egluro unrhyw effaith negyddol bwriadol a pham y credir fod cyfiawnhad dros weithredu fel hyn

Mae'n bosibl y bydd rhai effeithiau negyddol bwriadol yn deillio o'r Polisi Iaith Addysg, er enghraifft:

- gofynion newydd i ysgolion a staff i sicrhau bod pob disgybl yn cael cyfleoedd cyfartal i ddysgu Cymraeg, a all greu pwysau ychwanegol o ran sicrhau adnoddau ac amserlenni.
- addasiadau neu gyfyngiadau mewn dulliau addysgu i wella cyfleoedd cyfartal, a all olygu bod rhai dulliau confensiynol yn cael eu newid.

Fodd bynnag, **mae cyfiawnhad clir dros weithredu'r polisi:**

- mae'n sicrhau cyfle cyfartal i bob disgybl ddatblygu sgiliau Cymraeg, gan greu cyfleoedd cyfartal waeth beth fo'u cefndir ieithyddol neu gymdeithasol.
- mae'n hyrwyddo perthnasau cadarnhaol rhwng ysgolion gan greu system fwy cydlynol a chynhwysol.

- mae'r polisi a'r gweithredu yn seiliedig ar egwyddorion gwrthrychol ac ar weithred gadarnhaol, gan osgoi rhagfarn ac annhegwch wrth sicrhau manteision cymdeithasol a chenedlaethol hirdymor.

Mae'r effaith negyddol bwriadol wedi'i gynllunio'n ofalus ac yn gymesur, gyda'r nod o sicrhau manteision cadarnhaol hirdymor i'r holl ran ddeiliaid a chryfhau'r Gymraeg mewn addysg.

15. A fydd unrhyw un o'r effeithiau negyddol a nodwyd yn cyfrif fel gwahaniaethu anghyfreithlon ond eu bod yn anorfod (e.e. lleihau cyllid)?

Na fydd

Noder y rheswm dros ddweud hynny a'r cyfiawnhad dros barhau

Mae Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd yn cefnogi ac yn gwireddu amcanion craidd Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025 drwy sicrhau bod pob disgybl yn datblygu sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg erbyn diwedd eu haddysg statudol. Trwy roi'r Gymraeg wrth galon ei strategaeth addysg, mae'r Cyngor yn cyfrannu'n uniongyrchol at amcan y Ddeddf o feithrin dinasyddion dwyieithog hyderus, ac yn helpu i sicrhau cysondeb, safon ac uchelgais ieithyddol ar draws Cymru.

16. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i hyrwyddo cyfle cyfartal; helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon a meithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol ehangach; fel yr ymdrinnir â nod wella yn Nyletswydd Gyffredinol Deddf Cydraddoldeb 2010?

Cynhaliwyd cyfnod o ymgysylltu cyhoeddus, ac mae'r Adran Addysg wedi dadansoddi'r ymatebion a dderbyniwyd. Ni nodwyd yr angen am newidiadau sylfaenol i'r polisi, ond defnyddiwyd yr adborth i gryfhau eglurder trefniadau gweithredu a chefnogaeth i ysgolion. Rhoddwyd ystyriaeth i Ddyletswydd Gyffredinol Deddf Cydraddoldeb 2010 wrth ddatblygu'r polisi, yn benodol o ran hyrwyddo cyfle cyfartal, dileu gwahaniaethu, ac feithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol.

17. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol?

Er mwyn dangos ystyriaeth briodol i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal sy'n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol, mae'r canlynol yn cael eu hystyried wrth ddatblygu Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd:

- darparu cefnogaeth i ddisgyblion o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol drwy'r Gyfundrefn Drochi gan gynnig cyfleoedd dysgu estynedig i ddatblygu sgiliau Cymraeg a hyder ieithyddol.
- sicrhau mynediad cyfartal at addysg ac adnoddau Cymraeg o ansawdd uchel, gan gynnwys cefnogaeth dechnolegol lle bo angen.

- cynnig hyfforddiant safonol am ddim i staff addysgu drwy'r Ganolfan Ddysgu Cymraeg Genedlaethol er mwyn cryfhau gallu i gefnogi disgyblion.
- datblygu dulliau cyfathrebu a mynediad at gefnogaeth i rieni nad ydynt yn siarad Cymraeg, er mwyn cryfhau partneriaeth rhwng cartref ac ysgol.
- parhau i gasglu a dadansoddi data ar gyrhaeddiad a datblygiad ieithyddol disgyblion o wahanol gefndiroedd economaidd er mwyn adnabod a mynd i'r afael ag unrhyw anghydraddoldebau.

Trwy weithredu'r camau hyn, bydd y Cyngor yn cryfhau ei allu i sicrhau bod pob disgybl — waeth beth fo'i gefndir cymdeithasol neu economaidd — yn cael cyfle cyfartal i ddatblygu sgiliau cadarn yn y Gymraeg ac i gyfrannu'n hyderus i gymdeithas ddwyieithog.

18. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i gynyddu cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn unol â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a lleihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gall y polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?

Nod Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Gwynedd yw sicrhau tegwch ieithyddol a chymdeithasol i bob plentyn, waeth beth fo'u cefndir. Mae'r iaith yn rhan o'n hunaniaeth a defnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg yn hyderus yn cynyddu cyfleoedd gwaith. Mae hynny'n arwain at gryfhau'r economi. Anelir i adeiladu sylfeini ieithyddol cadarn yn ysgolion Gwynedd er mwyn cynnal y Gymraeg ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Ymrwymir i sicrhau nad yw plant yn colli'r cyfle i ddod yn rhugl yn y Gymraeg trwy weithredu'n gynnar, cysylltu ag addysg, diwylliant, iechyd a chydraddoldeb a chynnal partneriaethau rhwng ysgolion, awdurdodau lleol a rhieni. Rhoddir llais i deuluoedd a dysgwyr.

19. A oes digon o wybodaeth i lunio barn gytbwys a symud ymlaen?

Oes

CAM 5 - Penderfynu Mynd Ymlaen

20. O ystyried yr wybodaeth sydd wedi'i chasglu yng Nghamau 1-4, ydi hi'n bosib symud ymlaen â'r polisi neu'r ymarfer ai peidio, ac os felly, ar ba sail?

Gellir symud ymlaen i gyflwyno'r polisi i aelodau'r Cabinet ar sail y dystiolaeth a'r wybodaeth a gasglwyd drwy Gamau 1–4, sydd yn cefnogi ei weithredu.

CAM 6 - Camau Gweithredu a Threfniadau i Fonitro Canlyniadau ac Adolygu Data

21. Pa gamau gweithredu a nodwyd yng Nghamau 1-5 neu unrhyw waith casglu data ychwanegol fydd o gymorth i fonitro'r polisi / ymarfer pan gaiff ei weithredu:

Gweithrediad	Amserlen	Cyfrifoldeb Arweiniol	Ychwanegu i'r Cynllun Gwasanaeth
--------------	----------	-----------------------	----------------------------------

Cynnal adolygiadau cyfnodol gan yr Adran Addysg i asesu cynnydd yn erbyn targedau'r Cynlluniau Cyflawni a nodi meysydd i'w cryfhau.	Bob tair blynedd	Swyddogion Adran Addysg	la
Monitro gweithrediad y polisi drwy gasglu data rheolaidd ar gynnydd ieithyddol disgyblion a chyrhaeddiad, yn unol â Chynlluniau Cyflawni'r ysgolion.	Blynnyddol	Swyddogion Adran Addysg	la
Cynnal dadansoddiad o ddata ansoddol a meintiol, gan gynnwys gwybodaeth sy'n deillio o'r Cynlluniau Cyflawni, er mwyn asesu effaith y polisi ar wahanol grwpiau disgyblion.	Blynnyddol	Swyddogion Adran Addysg	la
Defnyddio adborth parhaus a gwybodaeth o'r Cynlluniau Cyflawni i lywio gwelliannau i weithrediad y polisi dros amser	Blynnyddol	Swyddogion Adran Addysg	la
Adrodd canfyddiadau monitro ac adolygu, gan gynnwys data o'r Cynlluniau Cyflawni, i'r Cabinet yn ôl yr angen.	Blynnyddol	Swyddogion Adran Addysg	la

22. Pa drefniadau i fonitro ac adolygu effaith barhaus y polisi neu'r ymarfer hwn fydd yn cael eu gweithredu, gan gynnwys amserlenni ar gyfer pryd y dylid ei adolygu'n ffurfiol:

Trefniadau Monitro ac Adolygu (gan gynnwys lle fydd y canlyniadau'n cael eu cofnodi)	Amserlen ac Amllder	Cyfrifoldeb Arweiniol	Ychwanegu i'r cynllun Gwasanaeth
Cynlluniau Cyflawni pob ysgol yng Ngwynedd	Bob 3 blynedd	Swyddogion Adran Addysg	la